

Innst. O. nr. 32

(2001-2002)

Innstilling fra næringskomiteen om lov om endringer i lov 20. desember 1974 nr. 73 om dyrevern

Ot.prp. nr. 36 (2001-2002)

Til Odelstinget

HOVEDINNHALDET I PROPOSISJONEN

Landbruksdepartementet legger i proposisjonen frem forslag til endringer i dyrevernloven. Forslagene medfører endringer i følgende bestemmelser i dagens lov:

§ 7 Medisinsk og kirurgisk behandling

§ 13 Forbud mot visse inngrep.

Endringsforslagene går ut på å oppheve lekfolks adgang til å kastrere gris uten bedøvelse, og å innføre forbud mot kastrering av gris.

Bakgrunn for endringsforslagene

Ved lov 19. januar 2001 nr. 6 fikk § 7 følgende ordlyd:

«Ingen annan enn veterinær kan gjera kirurgisk inngrep eller setja i verk medisinsk behandling av dyr når det er grunn til å tru at inngrepet eller behandlinga kan føre til lidning for dyret. Er det grunn til å tru at inngrepet eller behandlinga kjem til å gjera dyret mykje vondt, skal veterinæren nytta heil eller lokal svæving om ikkje medisinske grunnar er til hinder. Ein som ikkje er veterinær, kan likevel kastrera gris som ikkje er meir enn ei veke gamal og utan å svæva dyret. Den som kastrerar gris, skal gå gjennom opplæring slik departementet bestemmer.

Departementet kan i føresegn krevje at kastrasjon av gris under ei veke skal utførast av veterinær ved bruk av svæving.»

Under behandling av loven fattet Stortinget følgende anmodningsvedtak til Regjeringen (vedtak nr. 187-2000):

«Stortinget ber Regjeringen snarest fremme lovforslag som skal inneholde forbud mot kastrering av gris. I en overgangsperiode, fra det nye lovforslaget blir vedtatt og frem til totalforbudet trer i kraft, skal det kun være veterinær som kan forestå kastrering av gris. Det må også legges til grunn at det ikke skal være

unntak fra bestemmelsen om å nytte bedøvelse ved kirurgiske inngrep på gris og andre dyr hvor inngrepet kan påregnes å gjøre «mykje vondt».

Anmodningsvedtaket fra Stortinget oppfattes slik at departementet blir bedt om å utrede de praktiske og økonomiske konsekvenser av at det innføres et forbud mot kastrering av gris og at det ut fra dette fastsettes en realistisk frist for når forbudet eventuelt kan innføres. Når det gjelder kravet om at veterinær skal kastre gris ved bruk av bedøvelse, oppfattes det slik at det er et krav fra Stortingets side at dette blir innført i overgangsperioden frem til et eventuelt forbud kan tre i kraft.

HØRING

Forslaget om å innføre forbud mot kastrering av gris samt å oppheve lekfolks adgang til å kastrere gris, er ikke sendt på ordinær høring. Det ble isteden holdt et høringsmøte 7. februar 2001 med næringen, fagmiljøer og andre berørte parter. I tillegg ble dyrevernorganisasjoner og Rådet for dyreetikk skriftlig oppfordret om å komme med synspunkter og vurderinger. Departementet ba i tillegg Norsk Institutt for Landbruksøkonomisk forskning (NILF) om å foreta en kostnadsvurdering av de to forslagene. De ulike parterers synspunkter på praktiske og økonomiske konsekvenser av lovendringen er oppsummert i proposisjonen.

DEPARTEMENTETS VURDERINGER

Departementet har kommet til at en maksimumsalder på 4 uker for kastrering av gris vil være det mest hensiktsmessige. En slik aldersgrense har fordeler med hensyn til sårheling. Grisen vil i tillegg ha opparbeidet tilstrekkelig immunforsvar. Aldersgrensen medfører også at veterinæren har mulighet for å kas-

trere flere kull samtidig, noe som gir reduserte omkostninger for dyreeier.

Departementet støtter også de vurderinger som er gjort når det gjelder å utvikle en anbefalt metode for kastreringen.

Tidspunktet for når et forbud mot kastrering av gris lar seg gjennomføre, må ta utgangspunkt i fakta og kunnskaper som er tilgjengelige og som næringen og NILF redegjør for. De avgjørende faktorene for å kunne innføre et forbud, er å ha metoder for å kunne sortere ut gris med avvikende smak/lukt, slik at disse ikke kommer på markedet, og å finne økonomisk akseptable alternative metoder for anvendelse av disse slaktene.

Så lenge det ikke finnes anvendbare metoder for påvisning av androstenon på slaktelinjen, vil mengden slakt med rånelukt/-smak som slippes på markedet ved et kastreringsforbud, være så stort at dette vil få uheldige konsekvenser både for næringen og for forbrukerne. Når anvendbar metodikk foreligger, vil næringen måtte finne anvendelse for det utsorterte slaktet. Mengden slakt som utsorteres vil langt overstige det volum som det kan finnes anvendelse for i norsk produksjon. Det er derfor etter departementets mening et klart behov for ytterligere forskning omkring avl og miljø, som kan redusere innholdet av skatol og androstenon, før det kan innføres et forbud mot kastrering av gris. Denne forskningen bør intensiveres og foregå parallelt med utvikling av metoder for å frasortere kjøtt på slaktelinjen.

ØKONOMISKE KONSEKVENSER AV FORSLAGENE

Forslaget om at lekfolk ikke lenger skal kunne kastrere smågris uten bedøvelse og at all kastrering skal utføres av veterinær ved bruk av bedøvelse, vil ikke medføre noen økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige. Forslaget vil derimot påføre dyreeier økte utgifter. Små besetninger vil få høyest gjennomsnittskostnad pr. avlspurke pr. år. Den gjennomsnittlige årlige merkostnad pr. avlspurke vil ligge på ca. kr 450. NILF har videre beregnet at de gjennomsnittlige årlige kostnader vil reduseres noe ved at alderen på grisen økes fra 1 til 4 uker.

For en gjennomsnittsbesetning på 15-29 purker, vil kostnadene utgjøre ca. kr13000 pr. år. Ved å bruke NILF sin modell for beregning av kostnader, har næringen konkludert med at kostnadene totalt vil være 40-45 mill. kroner ved kastrering ved 1 ukes alder og 30-35 mill. kroner ved kastrering ved 4 ukers alder.

Forslaget om å forby all kastrering av gris vil ikke medføre økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige. Dersom forbudet innføres før de forannevnte forutsetninger er på plass, vil det imidlertid medføre store kostnader og inntektstap for næringen. Det konkluderes med at kostnadene i sum vil true

hele det norske svineholdet og det stipuleres et tap for primærprodusentene pr. år på 300 til 500 mill. kroner. I tillegg vil det miljø-/ressursmessig være etisk betenkelig å produsere så store mengder slakt for destruksjon. Dersom all kastrering av gris blir utført av veterinær ved bruk av bedøvelse, er det etter departementets mening ut fra et dyrevernmessig synspunkt ikke lenger like påkrevet med et snarlig totalforbud, slik som forutsatt ved forrige endring av dyrevernlov, jf. lov 19. januar 2001 nr. 6. Det er imidlertid fortsatt et mål at kastrering av gris som sådan skal bli en unødvendig produksjonsmetode.

Det vil være behov for å sette et visst press på næringen slik at forhold vedrørende utsortering og reduksjon av andel utsortert slakt, skal utvikles og komme på plass så raskt som mulig. Departementet vil derfor foreslå at det nå innføres et forbud i loven, men at forbudet ikke trer i kraft før etter nærmere kunngjøring. I samråd med næringen vil departementet arbeide for at dette kan skje så snart det er praktisk og økonomisk gjennomførbart.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Olav Akselsen, Jon Olav Alstad, Bendiks H. Arnesen og Grethe Fossl fra Høyre, Silja Ekeland, Ivar Kristiansen og Michael Momyr, fra Fremskrittspartiet, Øystein Hedstrøm og Lodve Solholm, fra Sosialistisk Venstreparti, Åsa Elvik og Inge Ryan, fra Kristelig Folkeparti, Olaf Gjedrem og May-Helen Mølvær Grimstad og fra Senterpartiet, Marit Arnstad, registrerer at hanngris i dag kastreres rutinemessig innen syv dager etter fødsel, med den hensikt å unngå «rånesmak» på kjøttet. I all hovedsak foretas disse inngrepene på grisen uten bedøvelse av bøndene, og ikke av veterinær. Komiteen viser til at lovendring av 2001 (lov av 20. desember 1974 nr. 73 §7) lyder som følger:

«Den som kastrerer gris, skal gå gjennom opplæring slik departementet bestemmer.»

Komiteen registrerer at en slik praksis ennå ikke er etablert.

Komiteen er av den oppfatning at kastrering uten bedøvelse er smertefullt for grisen både under inngrepet og i tiden etter. Griser som bare er noen få dager gamle har dessuten et dårlig utviklet immunforsvar. Dagens kastreringspraksis bryter med prinsipper om god dyrevelferd, og komiteen registrerer at det er en høy grad av enighet om at kastrering av griser bør opphøre.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Senterpartiet, ønsker derfor å slutte seg til Regjeringens fremlagte forslag om et forbud mot kastrering av gris. Forbudet skal gjelde fra og med 1. januar 2009. I overgangsperioden skal gris kun kunne kastre-res av veterinær, under forutsetning av virksom bedø-velse, innen grisens fire første leveuker. Denne over-gangsordningen trer i kraft 1. august 2002.

Komiteens medlemmer fra Sosialis-tisk Venstreparti og Senterpartiet frem-mer følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen om å foreslå en ord-ning utenfor jordbruksavtalen som innebærer at even-tuelle merkostnader for bonden i forbindelse med inn-grep som veterinær foretar under overgangsperioden, skal dekkes av statskassen.»

Komiteens medlem fra Senterpartiet slutter seg til Regjeringens framlagte forslag om et forbud mot kastrering av gris, men er av den oppfat-ning at behovet for utvikling av kunnskap og nye me-toder på feltet tilsier en overgangsperiode på ti år fra og med 1. januar 2002. Dette medlem slutter seg til forslaget om at kastrering i overgangsperioden kun skal skje under bedøvelse og av veterinær. Dette medlem viser imidlertid til at dette innebærer bety-delige merkostnader som det vil være urimelig om næringen skal dekke alene. Staten bør derfor bidra til å dekke kostnadene som samlet sett kan beløpe seg til 30 mill. kroner.

Komiteen er klar over at markedet er følsomt overfor svinekjøtt med «rånelukt». Utfordringen fremover ligger derfor i å utvikle og samle inn bedre kunnskap om hvilke faktorer som bestemmer «råne-lukt», hvordan slike faktorer kan reduseres, hvilke metoder som er best egnet for utsortering av griser med rånelukt i tillegg til å utvikle anvendelsesområder for svinekjøtt med «rånelukt».

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Senterpartiet, ber derfor Regjeringen sette i verk tiltak som har som målsetting å få andelen av utsorter-te råner ned i under 5 pst. innen utgangen av 2008, med spesiell vektlegging på forskning og anvendelse av norske og internasjonale erfaringer på området. Flertallet ber Regjeringen spesielt legge merke til at erfaringer knyttet til bedre lysforhold, rengjøring, plass og ventilering kan være av spesiell viktighet for å redusere skatolnivået hos grisen.

Flertallet ber videre Regjeringen om å sette i verk tiltak for å utvikle bruksområder for svinekjøtt med rånelukt, med spesiell vekt på forskning og an-vendelse av norske og internasjonale erfaringer på området.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til behovet for å legge vekt på de driftsmessige og økonomiske forhold for næringen både i over-gangsperioden og videre. Dette medlem har mer-ket seg at det vil medføre betydelige merkostnader å legge om produksjonen. Dette medlem vil advare mot at omleggingen gjennomføres på en slik måte at verdifull mat må dumpes. Dette medlem vil peke på at det er behov for en kraftig økning i bevilgninge-ne til forskning og utvikling dersom man skal klare å gjennomføre tiltak med den målsetting å få andelen utsorterte råner ned i 5 pst. Dette medlem forut-setter at bevilgningene til forskning og utvikling på dette området blir økt betydelig for å sette fortgang i dette arbeidet.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:

Stortinget ber Regjeringen om å foreslå en ord-ning utenfor jordbruksavtalen som innebærer at even-tuelle merkostnader for bonden i forbindelse med inn-grep som veterinær foretar under overgangsperioder, skal dekkes av statskassen.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og råv Odelstinget til å gjøre følgen-de

vedtak til lov

om endringer i lov 20. desember 1974 nr. 73
om dyrevern

I

I lov 20. desember 1974 nr. 73 om dyrevern gjø-res følgende endringer:

§ 7 skal lyde:

Ingen annen enn veterinær kan gjera kirurgisk inngrep eller setja i verk medisinsk behandling av dyr når det er grunn til å tru at inngrepet eller behandlinga kan føre til lidning for dyret. Er det grunn til å tru at inn-grepet eller behandlinga kjem til å gjera dyret mykje vondt, skal veterinæren nytta heil eller lokal svæving om ikkje medisinske grunnar er til hinder. Når det gjeld akvatiske dyr, med unntak av sjøpattedyr, har og fiskehelsebiologar høve til å setja i verk tilsvarande behandling, jf. lov 15. juni 2001 nr. 75 om veterinærer og annet dyrehelsepersonell § 18.

§ 13 første ledd nr. 1 skal lyde:

Det er forbode å kastrera reinsbukk, *gris*, hund og fjørfe. Veterinær kan likevel kastrera reinsbukk, *gris* og hund når særlege bruksgrunnar gjer at det trengst. Departementet kan bestemme at også andre enn veterinær kan kastrera reinsbukk og nytta svæving til *det-*
te.

II

Loven trer i kraft når Kongen bestemmer. De enkelte endringer kan settes i kraft til forskjellig tid.

Inntil endringen i § 13 trer i kraft, skal gris som kastreres rutinemessig, ikke være eldre enn 4 uker.

III

Loven skal ikke gjelde på Svalbard.

Oslo, i næringskomiteen, den 28. februar 2002

Olav Akselsen
leder

Inge Ryan
ordfører

Ivar Kristiansen
sekretær

Vedlegg

Brev fra Landbruksdepartementet v/statsråden til Stortingets presidentskap, datert 18. februar 2002

Ot.prp. om endring av dyrevernavloven - lovteknisk feil

Jeg viser til Ot.prp. nr. 36 (2001-2002) om lov om endring i lov 20. desember 1974 nr. 73 om dyrevernav, som nylig er oversendt Stortinget. Jeg viser også til samtale mellom saksordfører Inge Ryan og ekspedisjonssjef Gudbrand Bakken om denne saken.

I ovennevnte proposisjon foreslås det bl.a. en endring i dyrevernavloven § 7, som medfører at de tre siste setningene i denne paragrafen skal tas ut.

Dyrevernavlovens § 7 fikk imidlertid en ny tilføyelse 1/1-2002 gjennom ikrafttredelse av lov om veteri-

nærer og annet dyrehelsepersonell av 15/6-2001 nr. 75. Denne setningen lyder som følger: «*Når det gjeld akvatiske dyr, med unntak av sjøpattedyr, har og fiskehelsebiologar høve til å setja i verk tilsvarende behandling, jf lov 15. juni 2001 nr. 75 om veterinærer og annet dyrehelsepersonell § 18.*»

Denne setningen som Regjeringen ikke har ønsket å ta ut av loven, er ved en inkurie ikke kommet med i det forslag som er oversendt Stortinget.